

**ГОДИШНА ПРОГРАМА
ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ
В ОБЩИНА ЕЛЕНА
ПРЕЗ 2023 ГОДИНА**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Елена за 2023 година се създава в изпълнение чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища и е базирана на предоставените от общинските читалища планове за дейността им през същата година. Изготвянето на Програмата цели обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и укрепване на читалищата като важни обществени институции чрез поставяне на конкретни задачи, целящи повишаване на обществената роля и все по-дълбокото утвърждаване като традиционни културни, образователни и информационни центрове.

Съчетавайки в себе си традиции и съвременност, читалищата в община Елена имат възможност да откликват на специфичните за всяко селище духовни, информационни и социални потребности.

II. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЧИТАЛИЩНИЯ ЖИВОТ В ОБЩИНА ЕЛЕНА

На територията на община Елена развиват дейност 19 народни читалища:

- НЧ "Напредък- Елена -1863" гр. Елена;
- НЧ "Просвета - Разпоповци - 1881" гр. Елена;
- НЧ "Надежда - Беброво -1870" с. Беброво;
- НЧ "Хр. Смирненски - 1890" с. Чакали;
- НЧ "Събуждане - 1894" с. Средни колиби;
- НЧ "Просвета - 1897" с. Палици;
- НЧ "Наука - 1899" с. Костел;
- НЧ "Наука - 1900" с. Марян;
- НЧ "Искра - 1900" с. Константин;
- НЧ "Пробуда - 1903" с. Илаков рът;
- НЧ "Надежда -1904 " с. Тодювци;
- НЧ "Развитие - Руховци - 1914" с. Руховци;
- НЧ "Надежда - 1927" с. Шилковци;
- НЧ "Просвета - 1927" с. Дрента;
- НЧ "Св.св. Кирил и Методий - 1928 г." с. Буйновци;
- НЧ "Надежда - 1942" с. Бадевци;
- НЧ "Иван Комитов - 1976" с. Каменари;
- НЧ „Съзнание - 2012” с. Яковци;
- НЧ „Съгласие – 2014” с. Блъсковци.

Общински съвет Елена е предоставил сгради за безвъзмездно ползване на всички читалища, с изключение на НЧ „Напредък – Елена – 1863“, което е със собствена сграда. Основните дейности, които се развиват, са любителското художествено творчество, културно-масовата и библиотечна дейност.

Самодейците, участващи в певчески, танцови, театрални и друг вид състави, са над 350, от детска до пенсионна възраст.

Закономерно най-богата е дейността на НЧ „Напредък – Елена – 1863“ – 9 са действащите формации, в които активно се включват повече от 220 души:

- Женски битов хор;
- Вокална група „Незабравими мелодии“;
- Хор „Полифония“;
- Клуб за автентични народни хора „Самодиви“;
- Театрален състав;
- Балетна формация „Виктори“;
- Танцов състав „Балканджийче“;
- Младежко театрално студио „Животвор“;
- Кино клуб „Георги Георгиев – ГЕЦ“.

Освен участия в регионални, национални и международни фестивали и конкурси, представителите на НЧ „Напредък - Елена – 1863“ обогатяват празничния живот чрез утвърдени и нови прояви, които влизат в Календара на културните събития в общината.

Читалището с най-дълга история е положителен пример и за добрите резултати, които дава съвместната работа с ЦПЛР, Музея на Възраждането „Иларион Макариополски“, училищата, детските градини, ККП „Възраждане“. Цялата 2023 година ще мине под знака на 160-годишнината от учредяването на НЧ „Напредък – Елена – 1863“. Предвидени са Празник на дарителите, изложба, празник на открито, среща на читалища, носещи името „Напредък“, фото конкурс, връчване на приз „Почтените хора на град Елена“ и др.

Осезаема е разширяващата се дейност на НЧ „Просвета – Разпоповци – 1881“ – освен театралната тупа и танцовата формация „Еленика“, от 2019 година дейност развиват Детско театрално студио и Детско студио за рисуване, а културното събитие „Пролет в Разпоповци“, което ще се проведе за четвърта година, влезе в Календара на културните събития в Общината. Читалищното настоятелство е активно в реализиране на нови и утвърдени форми на културен живот – изложби, прожекция на филми, създаване на виртуален музей, майсторски класове за деца и младежи и др. През 2023 година читалището ще бъде домакин на ежегодния събор на читалищата в общината.

Сред най-активните се нарежда и НЧ „Съгласие – 2014“ с. Блъсковци, което се утвърди като пазител и обновител на традициите с Празника на шарената черга и Празника на мекицата. Похвални са усилията на читалищното настоятелство за възстановяване на материалната база и възможност за пълноценно използване на читалищната сграда. За

първа година в Блъсковци се проведе Детска лятна академия, чийто домакин беше читалището.

Сред „отличниците“ се нарежда и НЧ „Наука – 1900“ с. Марян – и през 2023 се планират концерти: на Панайот Панайотов, академичния хор към Русенския университет, пианиста Иван Янъков. Традиционно е домакинството на Балетна академия Марян, както и инициативите, свързани с обогатяване фонда на библиотеката. Читалището е най-активно в организирането на кампании за почистване на замърсени участъци в селото и околностите.

Важно е да се отбележи ползотворното сътрудничество между читалищата в селата Беброво, Константин, Каменари и Блъсковци с Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. В продължение на месец и половина - юли и август, за децата и учениците се организират разнообразни занимания, беседи, състезания, творчески работилници. В името на добрата кауза - да се осмисли свободното време на подрастващите, обединени работят представители на МКБППМН, Полиция, Пожарна. Секретарите на четирите читалища координират дейностите, предоставят при необходимост помещения за външни лектори, запълват по най-добрия начин ваканционните дни на момичетата и момчетата.

Демографската криза е проблем, който осезателно се усеща и в живота на читалищата – населението в селата е все по-застаряващо, а млади хора, които да продължат самодейността, в повечето случаи няма. В някои от малките населени места, където няма танцови и певчески формации, основно се извършват изследвания, свързани с историческото минало, четат се здравни беседи, отдава се почит на загиналите във войните. Като положително явление можем да посочим и домакинството на читалищата в Руховци и Костел по време на Балетната академия, организирана от примабалерината Диляна Никифорова.

Народните читалища са основен фактор в развитието на местната култура и просветност, но те играят и социална роля - хората в малките селца имат своето място за общуване, гледане на телевизия, веселят се на празници като Бабинден, Трифон Зарезан, Деня на самодееца, Баба Марта, 8 март, Коледа и Нова година.

За да е по-разнообразна и богата дейността на читалищата, е необходимо настоятелствата да проявяват повече активност в привличане на допълнително финансиране чрез разработване на проекти, собствени приходи и дарения.

III. ЦЕЛИ

1. Основна цел на Програмата

Настоящата Програма има за цел да планира дейността през 2023 г., основавайки се на универсалните цели, задачи и приоритети на читалищата, както и на конкретните предложения, постъпили в Община Елена, съгласно чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища.

Цел на Програмата е и да подпомага и обединява организирането и реализацията на комплекса от читалищни дейности, да стимулира настоятелствата да се стремят да превръщат читалищата в търсена творческа, информационна и социална среда за всички възрасти.

2. Основни цели на читалищата:

- 2.1. Развитие и утвърждаване на духовните и културни ценности на гражданското общество;
- 2.2. Институционално укрепване като местни общностни центрове за обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в населеното място, където функционират читалищата;
- 2.3. Проучване, възстановяване и запазване на обичаите и традициите в населените места в община Елена;
- 2.4. Разширяване на традиционните читалищни дейности и търсене на нови форми чрез ускорено навлизане на съвременните комуникационни и информационни технологии. Осигуряване на достъп до информация;
- 2.5. Повишаване ролята на читалището за социална и културна интеграция на различни общности (групи в риск от социална изолация, неравностойно положение, провеждане на дарителски инициативи и др.);
- 2.6. Повишаване ролята на читалището като реален партньор на училището, детската градина, МКБППМН за повишаване интереса на децата и учениците към наука, изкуство, здравословен начин на живот.

IV. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ, ДЕЙНОСТИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКИТЕ ЧИТАЛИЩА

1. Основни задачи:

- 1.1. Опазване на културно-историческото наследство;
- 1.2. Спомагане за изграждане на ценностна система у децата и младежите;
- 1.3. Разширяване на съдържателния и социалния обхват на читалищните дейности за привличане на по-широк кръг от населението;
- 1.4. Развиване на ползотворното сътрудничество между читалищата в общината, региона и страната;
- 1.5. Поддържане на партньорството с общинската администрация и с други културни и неправителствени институции, както и с бизнеса.

2. Основни дейности:

2.1. Библиотечна дейност:

- 2.1.1. Поддържане на читалищните библиотеки;
- 2.1.2. Обогатяване на библиотечния фонд;
- 2.1.3. Инициативи за повишаване на читателския интерес чрез уреждане на тематични кътове, четения, изследвания;
- 2.1.4. Предоставяне на компютърни услуги и безплатен интернет;
- 2.1.5. Съвместни инициативи с училища и детски градини.

2.2. Културно-масова дейност:

- 2.2.1. Изпълнение на заложените в плановете на читалищата културни събития;
- 2.2.2. Обогаляване живота на населеното място с нови инициативи;
- 2.2.3. Организиране и провеждане на вече утвърдени сборове, годишнини, официални и местни празници;
- 2.2.4. Участие в организирани от Община Елена културни събития.

2.3. Любителско художествено творчество:

- 2.3.1. Повишаване на художествено-творческите постижения на любителските състави и индивидуалните изпълнители, обогатяване на репертоара, привличане на доказани професионалисти;
- 2.3.2. Активно участие на самодейните състави и индивидуалните изпълнители в общински, регионални, областни, национални и международни фестивали и форуми;
- 2.3.3. Търсене на нови, атрактивни форми за изява на младежите, подпомагане на техни инициативи.

2.4. Подобряване финансовото състояние на читалищата чрез:

- 2.4.1. Контакти с личности и фирми за набиране на допълнителни средства за по-активно и пълноценно участие на любителските състави в конкурси, фестивали програми от различен мащаб;
- 2.4.2. Кандидатстване по програми и проекти, вкл. и за допълнителна субсидия до Министерство на културата;
- 2.4.3. Наем за ползване на читалищна зала и помещения;
- 2.4.4. Дарения.

2.5. Приоритети:

- 2.5.1. И през 2023 г. Община Елена ще подкрепя дейността на читалищата с методическа и организационна помощ;
- 2.5.2. МКБППМН ще продължи ползотворната работа през двата летни месеца в селата Константин, Беброво, Каменари и Блъсковци, където се ползва базата на читалището и занимания с деца и ученици осъществяват секретарите;
- 2.5.3. Читалищата ще се утвърждават като центрове, в които си дават среща традиция и съвременност. Привличането на млади хора остава да бъде основна задача на настоятелствата. Не се забравят и възрастните, утвърдили се през годините читалищни деятели, за които се организират специални чествания.

V. ФИНАНСИРАНЕ

Основното финансиране на читалищата е чрез държавната субсидия. Разпределението се извършва от специална комисия, назначена със заповед на кмета.

Освен чрез делегираните държавни средства, читалищата имат възможност да реализират собствени приходи от наеми, дарения, услуги, самодейни изяви, спечелени проекти.

VI. СРОКОВЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

Настоящата Годишна програма за развитието на читалищната дейност в община Елена е разработена съгласно чл. 26а, ал 2 от Закона за народните читалища и е с продължителност до 31 декември 2023 година.

Неразделна част от Годишната програма е **Приложение 1**, което съдържа предложенията за дейността на народните читалища в община Елена за 2023 година.

Изготвил:

Цветана Гайдарова

Гл. експерт „Образование и култура“